

# Stichting Gered Gereedschap

Jeroen Flamman

## Introductie

Stichting Gered Gereedschap is een landelijke vrijwilligersorganisatie die gebruikt gereedschap inzamelt, opknappt en op aanvraag verstuurt naar kleinschalige ontwikkelingsprojecten in Afrika, Azië en Latijns-Amerika. Op veel plaatsen in de wereld is het niet makkelijk om aan gereedschap te komen. Of je nu stoelen maakt, kleding naait of huizen bouwt; goed gereedschap is een eerste vereiste om er ook daadwerkelijk je brood mee te kunnen verdienen. In veel landen moet gereedschap geïmporteerd worden. Dat maakt de aanschaf van gereedschap tot een kostbare zaak. En lastig, want veel geld is er vaak niet. Tegelijkertijd wordt er in Nederland veel overcompleet gereedschap weggegooid. Stichting Gered Gereedschap brengt vraag en aanbod bij elkaar, door overcompleet gereedschap in Nederland in te zamelen, op te knappen en aan te bieden aan kleinschalige organisaties in ontwikkelingslanden. Vanuit Amsterdam coördineert de stichting ± 200 inzamelpunten waar particulieren en bedrijven gebruikte gereedschappen kunnen inleveren. Dit gereedschap wordt vervolgens in ruim 30 zelfstandige werkplaatsen nagekeken, schoongemaakt en gerepareerd aan de hand van vaste kwaliteitseisen. Stichting Gered Gereedschap is een geregistreerde non-gouvernementele organisatie met een politiek en religieus neutrale achtergrond. Het werk van de stichting wordt gefinancierd uit fondsenwerving, sponsoring en particuliere donaties.

## Initiatief

De Stichting Gered Gereedschap is op 26 juli 1982 geboren in de achtertuin van Laura Dols in Amsterdam. In Engeland bestond de organisatie 'Tools For Self Reliance' op dat moment al enkele jaren. Het is Laura Dols die het redden van gereedschap over Het Kanaal gehaald heeft om het in Nederland op poten te zetten. Vijf jaar na oprichting, in 1987, telde Gered Gereedschap 75 plaatselijke groepen en groeide het aantal verschepingen van 4 in 1983 naar 23. Het reddingswerk blijkt aan te slaan. De redenen van deze vermenigvuldiging liggen in de eerste plaats in de eenvoudige logica van de doelstelling. Gered Gereedschap geeft mensen in de Derde Wereld letterlijk en figuurlijk de instrumenten in

handen voor de opbouw van een zelfstandige toekomst. In de tweede plaats zijn het de werkzaamheden zelf die een aantrekkingskracht hebben. Niet praten, maar doen. Het werk van Gered Gereedschap trekt mensen met zeer verschillende achtergronden. Het merendeel van hen wordt toch gevormd door mensen met technische kennis. Zij willen deze kennis, veelal voor het eerst, inzetten voor concrete ontwikkelingshulp.

De Stichting Gered Gereedschap bestaat nu al ruim 21 jaar en inmiddels hebben meer dan 750 projecten dankzij het Nederlandse gereedschap een sterke impuls kregen. Gered Gereedschap is geen ééndagsvlug van een paar hemelbestormers.

## Profijtgroepen

Gered Gereedschap steunt kleinschalige lokale initiatieven die leiden tot economische zelfstandigheid. In aanmerking komen lokaal georganiseerde projecten gericht op de bevordering van inkomstenverwerving, zelfvoorziening en/of werkgelegenheid. Extra voorkeur genieten projecten met een educatief karakter en projecten waarbij aandacht wordt gegeven aan de positie van vrouwen, gemarginaliseerde groepen, ecologisch bewustzijn en/of milieubescherming. De stichting ondersteunt alleen aanvragen waarbij de doelgroep zowel bij de voorbereiding en besluitvorming als bij de uitvoering van het project betrokken is. Voor alle aanvragende organisaties geldt dat zij in staat moeten zijn om voldoende informatie te verschaffen over de doelstellingen en werkwijze van het project, alsmede over de ontwikkeling van het project en het gebruik van het gereedschap na een eventuele donatie.

Er wordt in principe geen gereedschap geleverd aan particulieren/individuen, organisaties die ruimschoots worden ondersteund door andere (internationale) fondsen, grootschalige en reeds langlopende projecten, organisaties in Oost-Europa en staatsinstellingen die naast een formele staatsbinding ook in grote mate door de staat worden gefinancierd.

## Werkwijze en organisatie

Gered Gereedschap levert met name handgereedschap en klein elektrisch gereedschap. De te leveren hoeveelheid is afhankelijk van de aanwezige

voorraden en omvat minimaal één kubieke meter. Het gaat om vakgebieden als houtbewerking, metaalbewerking, autotechniek, bouw en constructie, elektramontage en kleermakerij (naaimachines).

De stichting stuurt nooit geld en levert geen gespecialiseerde zware machines, landbouwgereedschap, bouwmaterialen, huishoudelijke apparatuur of kantoorbenodigdheden.

Naast de levering van gereedschappen voorziet de stichting ook in het transport naar de dichtstbijzijnde haven in het land van bestemming (voor landen zonder directe zeeverbinding wordt zo mogelijk ook binnenlands transport verzorgd). De aanvragende organisatie hoeft niet te betalen voor het gereedschap en transport maar is wel verantwoordelijk voor de kosten van inkleding en vervoer naar de uiteindelijke plaats van bestemming. Hoewel de gereedschappen worden verstuurd met alle nodige documenten en een giftcertificaat (benodigd voor vrijwaring van invoerrechten) kan het voorkomen dat de plaatselijke autoriteiten alsnog inkleding- en opslagkosten in rekening brengen. Stichting Gered Gereedschap kan hiervoor geen verantwoording dragen en kan niet tegemoet komen in, of bemiddelen bij, de betaling van deze kosten. Aanvragende organisaties moeten in staat zijn mogelijke bijbetalingen te financieren en moeten tevens rekening houden met de vaak ingewikkelde procedures rond het inkleden van goederen. Alvorens een aanvraag in te dienen is het dus van groot belang om informatie in te winnen over de lokale inkledingprocedures en regelgeving en mogelijkheden te onderzoeken voor het verkrijgen van een volledige vrijwaring van invoerrechten.

De landelijke Stichting Gered Gereedschap beschikt over 118 inzamelpunten. Dit zijn plaatsen in Nederland waar gereedschap ingeleverd kan worden. In veel wereldwinkels, lokale ijzerwaren-zaken en particuliere schuurtjes kan gereedschap ingeleverd worden. Daarnaast staat er in de ingang van alle Praxisvestigingen een Gered Gereedschap inzamelbak.

Er zijn 30 verschillende werkplaatsen actief, met veel enthousiaste vrijwilligers en een aantal ID-banen. De vrijwilligers van de verschillende werkplaatsen halen het gereedschap bij de omliggende inzamelpunten op en sorteren het. Per project wordt het gereedschap, aan de hand van een door het project aangevraagde gereedschapslijst piekfijn opgeknapt, ingevet en in kisten verpakt.

Het administratieve zwaartepunt van Gered Gereedschap bevindt zich op het hoofdkantoor in Amsterdam. Hier worden aanvragen voor nieuwe projecten beoordeeld. De goedgekeurde aanvragen

worden uitgezet in de verschillende werkplaatsen in Nederland. De logistiek en de verschepingspapieren worden geregeld in Amsterdam. Ook de fondsenwerving en de landelijke voorlichting worden vanuit dit hoofdkantoor geregeld.

Naast het kantoor in Amsterdam staat de 'centrale' werkplaats. Deze werkplaats ondersteunt de overige werkplaatsen met raad en daad.

Een aanvraag kan worden ingediend middels de beantwoording van een algemene vragenlijst. Deze is op aanvraag bij Gered Gereedschap te verkrijgen en dient zo volledig mogelijk te worden beantwoord. Bij voldoende informatie wordt de aanvraag behandeld in een van de maandelijkse vergaderingen van de Commissie Projecten. Deze commissie beoordeelt of de aanvraag binnen de doelstellingen en criteria van Gered Gereedschap valt en beoordeelt tevens of het gevraagde gereedschap leverbaar is. De aanvragende organisatie wordt schriftelijk op de hoogte gesteld van deze besluitvorming.

Niet elk project wordt zomaar spontaan ondersteund. Al was het maar, omdat het aantal aanvragen de capaciteit inmiddels flink overstijgt. Ook de in 1998 gemaakte keuze voor een nieuw projectbeleid weegt erin mee. Kern hiervan is de samenwerking met een aantal organisaties, dat op een bepaald gebied al ervaring heeft met diverse projecten. Een fraai voorbeeld van deze werkwijze is de coöperatie met de (Nederlandse) Stichting Homeplan, die in Mexico kleinschalige bouwprojecten opzet voor de allerarmsten.

Stichting Gered Gereedschap heeft geen snelle service. Bij goedkeuring komt de aanvraag in eerste instantie op een doorlopende wachtlijst om vervolgens geadopteerd te worden door één van de werkplaatsen. De uiteindelijke levertijd is afhankelijk van de soort en hoeveelheid gevraagd gereedschap, aanwezige voorraad en mogelijkheden voor financiering en verscheping. In de regel moet rekening worden gehouden met een levertijd van tussen 6 en 12 maanden.



### Financiën

Gelden komen binnen via fondsenwerving, sponsoring en particuliere donaties. Maar er is altijd een tekort. Zo moest een paar jaar geleden bijvoorbeeld de steun aan twee Indiase projecten noodgedwongen worden gestopt; de hoge invoerkosten (een dikwijls opgeworpen hindernis) bleken onoverkomelijk. Gered Gereedschap moet het voornamelijk hebben van donaties, hulp van de Stichting Doen en de Praxis. Daarom wordt er niet alleen gehoopt op een forse uitbreiding van het aantal goede gevers, maar ook op nieuwe inkomstenbron-

nen. Sinds 1999 wordt er in Nederland een verwijderingsbijdrage geheven op elektronische apparatuur. Gered Gereedschap heeft zich hard gemaakt voor een percentage van die opbrengst, aangezien zij een belangrijke rol spelen in het verwijderingstraject. Maar uit angst voor een precedentwerking wilde de NVMP, die dit traject uitvoert, hier niet aan meewerken. Het aanschrijven van de destijds verantwoordelijke minister, Jan Pronk, leverde alsnog een eenmalige bijdrage op. Maar het chronisch tekort aan geld blijft een terugkerend probleem.

### **Ontwikkeling**

In de ruim twintig jaar na oprichting is de stichting Gered Gereedschap uitgegroeid van klein initiatief in een achtertuin tot een volwassen landelijke organisatie, dat met gereedschap succesvol vele ontwikkelingsprojecten een sterke impuls heeft gegeven. De vrijwilligers en donateurs zijn voor een groot deel verantwoordelijk geweest voor dit succes. Toch ziet de toekomst er minder rooskleurig uit dan gewenst; nieuwe donateurs en andere vormen van inkomsten zijn nodig, en tegelijkertijd

heeft het laatste kabinet aangekondigd flink te bezuinigen op gesubsidieerd werk, in een toch al economisch zwaar tij. De ID-banen staan op de tocht, wat een aanslag op de organisatie zou betekenen.

### **Informatie**

Zeer uitgebreide informatie over de projecten die de Stichting Gered Gereedschap ondersteunt is te vinden op:

<http://www.pz.nl/gered-gereedschap/>

Post Adres:

Stichting Gered Gereedschap

Postbus 3767

1001 AN Amsterdam

Bezoek Adres:

M.van Bouwdijk Bastiaansestraat 32

1054 SP Amsterdam (WG-Terrein)

Tel. (020) 683 96 09

Fax (020) 612 45 02